

Лекція #16:

Суспільно політичний лад при кінці 19-го століття

Невдоволення населення і реакція уряду

- Росія коли програла Кримську війну мисляла якось задовольнити населення і пішла на уступки.
- Уряд ліквідував кріпацтво.
- Але правила ліквідації, не дало селянам землі на 20 років.
- Друге, всі найкращі землі вже мали власників – магнати.
- Землі на продаж закупили ті хто мав гроші. [Селяни чи аристократи?](#)
- Селяни або випозичали (rent) землю, їхали в міста на роботу або виїздили з країни. [Як жилося селянам?](#)

Товариство «Громада» і «хлопомани»

- Після полекші в 1856-7 роках, українці в Санкт Петербурзі заснували культурно освітнє товариство «Громада»
- Мета товариства була піднести культурний та освітній рівень українського населення, який тоді стояв десь коло 90% або більше неграмотних.
- На жаль, на правобережжю спольщені та польські шляхтичі повстали проти Імперії, і як в ситуації Кирило Методіївського Братства, Товариство було розв'язане урядом, і членів арештовано та засуджено на заслання.
- Деякі члени тоді переїхали в Київ, і почали інші товариства, включно із «Південно-Західний Відділ Географічного Товариства» (1873)
- Це та інші подібні товариства стали напів-леґальними науковими клубами, на зразок Британських та Американських наукових організацій.
- Вони публікували розвідки та статі в галузі українознавства, але переважно російською мовою. [Чому?](#)
- Тоді, під впливом Драгоманова, почали друкувати місячник (monthly magazine) в Женеві. [Чому?](#)

Драгоманов і його ідеї

- Він критикував неполітичність і політичну апатію українського народу. [Що це означає?](#)
- Пропонував злуку українського і російського народів, у боротьбі проти абсолютизму.
- Але, його федералістичні ідеї (federalist ideas) не були прийняті ні в Україні, ні між демократами і соціялістами в Росії. [Чому?](#)
- Він теж шукав автономії для України, і пропонував що інтенсивна русифікація доведе до непорозуміння і ненависти між народами.

Лекція #16:

Суспільно політичний лад при кінці 19-го століття

- Політично, він зрозумів що Росія мусить перейти всі фази розвитку які відбула Західня Європа, перед тим що Росія зможе інтегрувати у Європейську спілку народів.

Радикальні і ліберальні ідеї у другій половині 19-го століття

- Після реформи 1861, в Росії почали розвиватися радикальні ідеї, особлив ідеї Карла Маркса.
- В Києві, ці бунтівницькі (ideas of rebellion) підхопила так звана «Київська комуна».
- По цілій Україні, творилися таємні радикальні політичні організації, які мали на думку змобілізувати населення у революційну силу.
- Уряд швидко арештував тисячі осіб, і вивозив їх на далекий схід Росії.
- В той сам час, розвивалися більш ліберальні організації, які хотіли полекшення суворого режиму, конституційну монархію (як в Англії), свободу слова і преси/друку, вільного скликання зборів.
- Ці групи прагнули мирні реформи.
- Головний провідник таких організацій був Борис Грінченко.

Зріст пролетаряту

- Капіталізм і швидкий зріст тяжкої та легкої індустрії, довів до швидкої потреби на працівників.
- Тут проблема селян, задовольнила капіталістів, і вони використали нагоду спровадити (resettle) багато селянів у міста.
- Але, індустріялісти хотіли лиш використати працівників, яким не платили багато, вимагали від них довгі години, відбирали від платні харч і помешкання, не покривали кошти скалічення чи випадків, тощо.
- Пролетарят (the working class) почав вимагати свої права.
- Ідеї Карла Маркса і європейських соціалістів знайшли охочих слухачів між працівниками Росії, як і України.
- До великих міст України – Харків, Юзівка (Донецьк), Одеса, Київ також приїздило багато росіянів, в пошуку праці.
- Як звичайно, вони не вчили українську, а примушували населення говорити російською.